

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

แผนปฏิบัติราชการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงาน

ด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

โดย

นายเกรียงไกร แก้วกัน รหัสน 1507

นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 15

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

รายงานส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นการจัดทำแผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อการยกระดับสิทธิมนุษยชนในสังคมให้เกิดการพัฒนาสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยสร้างความเข้มแข็งขององค์กรและพัฒนาความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนกับทุกภาคส่วน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

เมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของภารกิจกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่า ภารกิจฯ มีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ต่อการพัฒนางานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคที่มีความรุนแรงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก แสดงถึงองค์กรมีจุดแข็ง (Strength) ที่สอดคล้องกับโอกาส (Opportunity) ดังนั้น การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานควรจะเป็นรูปแบบของทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุก เพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ ผู้ศึกษาจึงเสนอแผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ประกอบด้วย 2 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2) เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

คำนำ

ปัจจุบันสังคมได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็น นักเรียนนักศึกษา สถาบันการศึกษา ชุมชน องค์กรภาครัฐ โดยมีการแสดงออกหรือการเรียกร้องสิทธิอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรงต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในสังคมไทย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้น การเตรียมตัวเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์วางแผนงานในการทำความเข้าใจกับสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องการเคารพซึ่งกันและกัน หลักสูตรนักยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศถือเป็นหน่วยที่สร้างความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการคิด การวิเคราะห์ และการวางแผนในอนาคต การได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 15 จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ฝึกการวิเคราะห์ การวางแผน และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการพัฒนาการทำงาน การจัดทำวิจัยหัวข้อ “แผนปฏิบัติการของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)” ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการนำมาประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์การทำงานในหน่วยงานของผู้วิจัย ซึ่งจะทำให้เห็นเป้าหมายและทบทวนแผนการดำเนินงานที่ผ่านมา และการทำยุทธศาสตร์ในอนาคต

เกรียงไกร แก้วกัน

นักศึกษาหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 15

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค - ง
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา.....	2
1.5 ข้อยกเว้นของการศึกษา.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์.....	4
2.1 สภาวะแวดล้อมภายนอก	4
2.2 สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร.....	23
2.3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางยุทธศาสตร์.....	39
2.4 การประเมินสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	46
2.5 การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร.....	50

บทที่ 3	แผนขององค์กร.....	54
3.1	แผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 -2570).....	54
3.2	เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END).....	54
3.3	แนวทางในการดำเนินการ (WAYS).....	55
3.4	มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS).....	58
3.5	แผนที่ยุทธศาสตร์ (STRATEGIC MAP).....	62
บทที่ 4	ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์.....	65
	บรรณานุกรม.....	67
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	68

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2-1 แสดงการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายในองค์กร 7S Framework.....	41
ตารางที่ 2-2 แสดงการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร STEEP Factors.....	43
ตารางที่ 2-3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	45
ตารางที่ 2-4 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายใน.....	47
ตารางที่ 2-5 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอก.....	48
ตารางที่ 2-6 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายใน.....	49
ตารางที่ 2-7 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายนอก.....	49
ตารางที่ 2-8 การวิเคราะห์แนวทางยุทธศาสตร์ด้วย TOWS Matrix	53
ตารางที่ 3-1 ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส และการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก.....	55
ตารางที่ 3-2 สรุปประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1.....	56
ตารางที่ 3-3 สรุปประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2.....	57
ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570).....	58
ตารางที่ 3-5 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570).....	59
ตารางที่ 3-6 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570).....	60
ตารางที่ 3-7 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570).....	61

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2-1 อนุสัญญาและกติการะหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน.....	11
แผนภาพที่ 2-2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580.....	14
แผนภาพที่ 2 – 4 นโยบาย กสม. ชุดที่ 4.....	27
แผนภาพที่ 2 – 5 ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2565.....	28
แผนภาพที่ 2 – 6 ค่านิยมองค์กร.....	35
แผนภาพที่ 2-7 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position).....	51
แผนภาพที่ 2-8 TOWS Matrix.....	52
แผนภาพที่ 3-1 แผนที่ยุทธศาสตร์.....	63
แผนภาพที่ 3-2 กรอบความเชื่อมโยง.....	64

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนกำลังเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และปัจจุบันมีการแสดงออกด้านการใช้สิทธิและเสรีภาพด้านต่าง ๆ เช่น การชุมนุมเพื่อแสดงออกด้านสิทธิทางพลเมืองและสิทธิทางการเมือง การเรียกร้องสิทธิในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน การเรียกร้องเพื่อการเข้าถึงบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นการตื่นตัวด้านสิทธิมนุษยชนและความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม ฉะนั้นการสร้างสังคมไทยให้เกิดวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง โดยมีหลักคิด ได้แก่ การปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กผ่านกิจกรรมแนวคิดสิทธิมนุษยชน การเชื่อมโยงข้ามวัฒนธรรม เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาตั้งแต่ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ เคารพหลักสิทธิมนุษยชน คำนึงถึงมาตรฐานสากลโดยไม่ลืมนิติบัญญัติท้องถิ่น และเชื่อมโยงระหว่างสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย สันติภาพ และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยในปัจจุบัน ความเชื่อและแนวคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกันจึงได้รับการคุ้มครองโดยหลักการ และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศรวมถึงกฎหมายในระดับประเทศ เช่น รัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ซึ่งบัญญัติหลักการสิทธิมนุษยชนไว้ด้วย

กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค เป็นกลุ่มงานหนึ่งของสำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ที่อยู่ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันวิชาการในท้องถิ่นเป็นที่พึ่งของชุมชนเพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประสาน สนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมร่วมกับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าประชาชนจำนวนน้อยที่ทราบว่ามิศูนย์ศึกษาฯ อยู่ในพื้นที่ ในส่วนของการจัดกิจกรรมยังไม่มีอย่างต่อเนื่องระหว่างศูนย์ศึกษาฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยที่ตั้ง การขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปัจจุบันทำให้การจัดกิจกรรมในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาฯ ดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมายเท่าที่ควร

ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี ครบระยะเวลาตามที่กำหนดในปี พ.ศ. 2565 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนการเตรียมความพร้อมและการวางแผนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เอกสารวิชาการ “แผนปฏิบัติการราชการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ระยะ 5 ปี

(พ.ศ. 2566 – 2570) จึงมีความสำคัญ อย่างยิ่งที่จะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนยุทธศาสตร์ในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 -2570) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในส่วนของส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ทั้งปัจจัยภายนอกโอกาสและภัยคุกคาม และปัจจัยภายในของจุดอ่อน จุดแข็ง โดยการวิเคราะห์ SWOT

1.2.2 เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค (พ.ศ. 2566 – 2570)

1.2.3 เพื่อนำเสนอข้อมูลแผนปฏิบัติการของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค (พ.ศ. 2566 – 2570) มาประกอบการวางแผนการดำเนินงานของของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในส่วนของส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร เน้นตรวจสอบและวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการกลุ่มงาน และเจ้าหน้าที่ในสำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะกรณีของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษานี้จะใช้เวลาการศึกษาทั้งสิ้น 3 เดือน หรือระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2565

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

1.4.1 การศึกษาและการรวบรวมข้อมูล จากเอกสารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและการรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกลุ่มงาน และเจ้าหน้าที่ในสำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4.2 การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวกับกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค โดยศึกษา ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานที่ผ่านมา

1.4.3 การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค โดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในใช้การวิเคราะห์คุณลักษณะขององค์กร 7 ประการของ McKinney (McKinney 7-S Framework) เพื่อค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร และการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกใช้ STEEP Factors เพื่อค้นหาโอกาสและอุปสรรค และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ด้วยวิธี SWOT Analysis

1.4.4 การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของสถาบันด้วย TOWS Matrix เพื่อให้ทราบถึงยุทธศาสตร์เชิงรุก (S-O Strategies) ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (W-O Strategies) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (S-T Strategies) และยุทธศาสตร์เชิงรับ (W-T Strategies)

1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

ระยะเวลาในการดำเนินการจำนวน 2 เดือน อาจส่งผลให้ไม่สามารถตรวจสอบสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วนชัดเจนเท่าที่ควร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนได้บททวนปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อจะสามารถปรับปรุงแผนงาน/ โครงการที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

1.6.2 กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคได้แผนปฏิบัติการระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

1.6.3 สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน มีข้อมูลด้านศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคประกอบในการพิจารณาแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 5 ปี ถัดไป

บทที่ 2

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

2.1 สภาวะแวดล้อมภายนอก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีบทบาทหน้าที่เป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการว่าด้วยสถานะของสถาบันแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือหลักการปารีสที่ได้รับการรับรองโดยมติที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ เมื่อเดือนธันวาคม 2536 ซึ่งกำหนด 5 ภารกิจสำคัญที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญ (Prioritize) ในการดำเนินการ ได้แก่

1) บทบาทในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (Promotion Function) โดยจะต้อง ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการสนับสนุนการกำหนดและการดำเนินการด้านหลักสูตรการศึกษา การเผยแพร่และรณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชน การจัดสัมมนาและการฝึกอบรมที่แตกต่างตามกลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ การเผยแพร่รายงานเฉพาะและรายงานประจำปี และการสนับสนุนให้มีกิจกรรม หรือการดำเนินการผ่านกิจกรรมร่วมกับชุมชน นอกจากนี้ สถาบัน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องเป็นศูนย์กลางด้านคลังข้อมูลสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และข้อมูลอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

2) บทบาทในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Protection Function) และการทำงานกึ่งตุลาการ (Quasi-Judicial Function) ตั้งแต่การจัดการกับข้อร้องเรียนของบุคคล หรือหยิบยกกรณีสิทธิมนุษยชนขึ้นพิจารณาเองอย่าเป็นระบบ มีเกณฑ์ที่ชัดเจน รวมไปถึงขั้นตอนการตรวจสอบ การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม และการยุติข้อพิพาทที่ดำเนินการโดยบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว อันจะนำไปสู่การวินิจฉัยการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการดำเนินการจัดการที่มีประสิทธิภาพ หากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการติดตามเผยแพร่ผลการวินิจฉัยอย่างเป็นระบบหลังจากนั้น

3) บทบาทในการให้คำปรึกษาด้านสิทธิมนุษยชน (Advisory Function) ไม่ว่าจะโดยได้รับข้อร้องเรียนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือโดยใช้อำนาจตัวเองในการรับฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เรื่องต่าง ๆ โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากหน่วยงานอื่นใน 1) การร่าง ปรับปรุง หรือแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้มั่นใจว่าไม่ขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และพันธกรณีของประเทศตกลงไว้ 2) การให้คำปรึกษาในสถานการณ์ใด ๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งควรหยิบยกขึ้นพิจารณา รวมถึงการขอให้รัฐบาล ให้ความสนใจต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชน รวมถึงติดตามและให้คำแนะนำในกระบวนการนำไปใช้ที่เหมาะสม ทั้งนี้ การให้คำปรึกษารัฐบาล

รัฐสภา และองค์กรอื่น ๆ ที่มีอำนาจเกี่ยวข้อง อาจทำได้ด้วยการเข้าไปเป็นคณะทำงานโดยตรง การเสนอข้อเสนอนี้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือการจัดทำรายงานประจำปี รายงานเฉพาะ หรือรายงานที่เกี่ยวข้อง

4) บทบาทในการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Monitoring Function) โดยดำเนินการตามหน้าที่หลัก 4 ประการ คือ 1) การเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศ 2) การเฝ้าระวังปัญหาสิทธิมนุษยชนเฉพาะเรื่อง 3) การเฝ้าระวังสถานที่กักกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทรมานและเพื่อให้แน่ใจว่ามาตรฐานระหว่างประเทศเป็นที่ยอมรับ และ 4) การเฝ้าระวังและการติดตามการดำเนินการของหน่วยงานในประเทศตามที่ได้ตกลงเป้าหมายที่ได้ยอมรับในระดับสากล ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานการเฝ้าระวังสถานการณ์ดังกล่าวจะต้องถูกนำไปวิจัย หรือวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานประจำปี รายงานเฉพาะหรือรายงานที่เกี่ยวข้อง โดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจ เผยแพร่ผลการวิจัยและวิเคราะห์ดังกล่าว เพื่อสร้างแรงกดดันให้กับหน่วยงานที่มีอำนาจและเกี่ยวข้อง ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเรื่องต่าง ๆ ตามข้อเสนอนี้ นอกจากนี้ ควรมีการเฝ้าระวังและติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามข้อเสนอนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำแนวทางต่าง ๆ มาใช้อย่างเหมาะสม อันจะสร้างให้เกิดการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกละเมิด

5) บทบาทในการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียและองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ (Relationship with Stakeholder and Other Bodies) โดยการทำงานร่วมกับ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐสภา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในประเทศ องค์กรสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ องค์กรสิทธิมนุษยชนในประเทศอื่น ๆ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ศาล อัยการฯ และกลุ่มองค์กรเอกชน (None Government Organizations: NGOs) และภาคประชาสังคม เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เข้าถึงกลุ่มเสี่ยงได้มากที่สุด ทั้งนี้ การดำเนินการต้องคงความเป็นกลางและไม่ เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ควรมุ่งเน้นที่จะนำเสนอจุดยืนที่อยู่บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด

2.1.1 กติการะหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี

1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ถือเป็นหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งเกิดจากการที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยการลงคะแนนเสียง ซึ่งมีประเทศลงคะแนนเสียงสนับสนุน 48 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 (ค.ศ. 1948) กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับในปัจจุบันล้วนมีพื้นฐานและได้รับการพัฒนามาจากปฏิญญาสากลฉบับนี้ทั้งสิ้น และกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ก็ได้กลายเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนากฎหมาย

ภายในประเทศของประเทศต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเทศของตน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แบ่งเป็น 4 ส่วน¹ คือ

ส่วนที่หนึ่ง (ข้อ 1 และ 2) กล่าวถึงหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน คือ ทุกคนมี อิสระและ ต้องได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน ทุกคนเสมอภาคกันไม่มีความแตกต่างในสีผิว เพศ ศาสนา ภาษา

ส่วนที่สอง (ข้อ 3 - 21) กล่าวถึงสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง คือ ทุกคนมีสิทธิ ดำรงชีวิตได้อย่างอิสระและปลอดภัย ไม่มีใครปฏิบัติต่อเราเยี่ยงทาส ไม่มีใครมีสิทธิทำอันตราย หรือทรมานทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมตามกฎหมาย ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ได้รับการพิจารณาตี อย่างเป็นธรรมและเปิดเผย ได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ มีสิทธิในการถือสัญชาติ ปฏิบัติศาสนกิจ พุด หรือคิดและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมชุมชนหรือสมาคมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกรัฐบาล เป็นต้น

ส่วนที่สาม (ข้อ 22 - 27) กล่าวถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม คือ มีสิทธิในการ ประกันสังคม มีโอกาสในการพัฒนาตนเองได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม มีเวลาพักผ่อน มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ เพียงพอและเข้าถึงความช่วยเหลือทางการแพทย์ การไปโรงเรียน การเข้าร่วมวัฒนธรรมชุมชน เป็นต้น

ส่วนที่สี่ (ข้อ 28 - 30) กล่าวถึงหน้าที่ของบุคคล สังคม และรัฐ คือ การเคารพ ระเบียบ สังคม การเคารพสิทธิผู้อื่น ทรัพย์สินสาธารณะ และต้องไม่มีใครมาแยกสิทธิออกจากตัวเราได้ เป็นต้น

2) พันธกรณีระหว่างประเทศ² มีลักษณะเป็นสนธิสัญญาพหุภาคี กล่าวคือ เป็นสนธิสัญญาที่มีรัฐมากกว่าสองรัฐขึ้นไปเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา ซึ่งกระบวนการในการทำสนธิสัญญามีหลายขั้นตอน นับตั้งแต่ การเจรจา การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญาโดยการลงนาม การให้สัตยาบัน การ ภาควานูวัติ และบางรัฐอาจตั้งข้อสงวน หรือตีความสนธิสัญญา และเมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนในการทำสัญญา ครบถ้วนแล้ว ภาคีก็มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่อไป การเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญาก่อให้เกิด พันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ ดังนั้น เมื่อ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญา ดังกล่าว พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของไทยในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสันติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งสหประชาชาติถือเป็นสนธิสัญญาหลัก จำนวน 7 ฉบับ ได้แก่

¹ พ.ต.ท.สมเกียรติ เกียรติเลขากุล, สิทธิมนุษยชน กฎหมายไทย และการบังคับใช้กฎหมาย, วารสารรัชต์ ภาคย์ ฉบับครบรอบ 23 ปี สถาบันรัชต์ ภาคย์, สถาบันรัชต์ภาคย์, กรุงเทพมหานคร, หน้า 309 - 310

² พันธกรณีระหว่างประเทศ, สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, <https://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights.aspx>, สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2565

1) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC)

สาระสำคัญ อนุสัญญาว่าด้วยเด็กประกอบด้วยบทบัญญัติ 54 ข้อ ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเด็กโดยตรง ซึ่งเน้นหลักพื้นฐาน 4 ประการ และแนวทางในการตีความอนุสัญญาทั้งฉบับ ได้แก่ การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็กและการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิด หรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองทางกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน การกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรกสิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเหล่านั้น

2) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW)

สาระสำคัญ วัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญานี้ คือ การขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ รวมทั้งการประกันว่าสตรีและบุรุษมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติและดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน ได้แก่ กล่าวถึงคำจำกัดความของคำว่า "การเลือกปฏิบัติต่อสตรี" (discrimination against women) พันธกรณีของรัฐภาคี มาตรการที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี มาตรการเร่งด่วนชั่วคราวเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีอย่างแท้จริงซึ่งจะไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ การปรับปรุงแบบทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เอื้อต่อการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและการปราบปรามการลักลอบค้า และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรี

กล่าวถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในด้านการเมืองและการดำรงชีวิต (public life) ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ความเท่าเทียมกันในกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และการศึกษา

กล่าวถึงการที่สตรีจะได้รับการดูแลทางเศรษฐกิจ โดยได้รับความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงานและสิทธิด้านแรงงาน รวมถึงการป้องกันความรุนแรงต่อสตรีในสถานที่ทำงาน ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะสตรีมีครรภ์และหลังคลอดบุตร การที่รัฐภาคีจะประกันความเป็นอิสระของสตรีด้านการเงินและความมั่นคงด้านสังคมและการให้ความสำคัญแก่สตรีในชนบททั้งในด้านแรงงานและความเป็นอยู่

กล่าวถึงความเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในด้านกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านกฎหมายแพ่ง และกฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นการประกันความเท่าเทียมกันในชีวิตส่วนบุคคล

กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ พันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมของทบวงชำนาญพิเศษที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึงการมีให้ตีความข้อบทของอนุสัญญาที่จะขัดต่อกฎหมายภายในที่ดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ การนำพันธกรณีไปปฏิบัติในระดับประเทศ การเปิดให้ลงนามและกระบวนการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา การแก้ไขอนุสัญญา เงื่อนไขการมีผลบังคับใช้ของอนุสัญญา การตั้งข้อสงวน การขัดแย้งในการตีความระหว่างรัฐภาคี

3) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

สาระสำคัญ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วยวรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ 53 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

วรรคอารัมภบท กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎบัตรสหประชาชาติรวมทั้งหน้าที่ของบุคคลที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและได้รับสิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเอง (right of self-determination)

กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่รับรองจะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ ประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับการเยียวยา ไม่ว่าจะบุรุษหรือสตรีจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การลิดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉินและการห้ามการตีความกติกายกเว้นที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ

กล่าวถึงสาระของสิทธิในส่วนที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพจากการถูกทรมาน การห้ามบุคคลมิให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาส การห้ามบุคคลมิให้ถูกจับกุมโดยตามอำเภอใจ การปฏิบัติต่อผู้ถูกลิดรอนเสรีภาพอย่างมีมนุษยธรรม การห้ามบุคคลถูกจำคุกด้วยเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาได้ เสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐาน ความเสมอภาคของบุคคลภายใต้กฎหมาย การห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย การห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว การคุ้มครองเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ สิทธิที่จะชุมนุมอย่างสันติ

การรวมกันเป็นสมาคม สิทธิของชายหญิงที่อยู่ในวัยที่เหมาะสมในการมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก และการที่พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ การรับรองว่าบุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในกติกา รวมถึงพันธกรณีในการเสนอรายงานของรัฐภาคี การยอมรับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และขั้นตอนการพิจารณาข้อร้องเรียน ห้ามการตีความไปในทางขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งการมิให้ ตีความในการที่จะลิดรอนสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

4) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR)

สาระสำคัญ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมประกอบด้วย วรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ 31 ข้อ แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

วรรคอารัมภบท มีสาระคล้ายคลึงกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง (right of self-determination)

กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่จะดำเนินมาตรการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามลำดับขั้น นับตั้งแต่การเคารพ คุ้มครอง ส่งเสริม และทำให้เป็นจริงอย่างเต็มที่ตามที่ทรัพยากรมีอยู่เพื่อให้มีความศิบหน້า โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ความเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรีในการได้รับสิทธิ การจำกัดสิทธิตามกติกา รวมทั้งการห้ามตีความใด ๆ ในกติกาที่จะทำลายสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รับรองไว้ในกติกานี้

กล่าวถึงสาระของสิทธิ ได้แก่ สิทธิในการทำงานและมีเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสม เป็นธรรม สิทธิที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงาน และสิทธิที่จะหยุดงาน สิทธิที่จะได้รับสวัสดิการและการประกันด้านสังคม การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว สิทธิที่จะมีมาตรฐานชีวิตที่ดีพอเพียง สิทธิที่จะมีสุขภาพด้านกายและใจที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ สิทธิในการศึกษา สิทธิในวัฒนธรรม และประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

กล่าวถึงพันธกรณีในการจัดทำรายงานของรัฐภาคี บทบาทของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีร่วมกับกลไกอื่น ๆ ของสหประชาชาติ รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกรณีของกติกา การดำเนินการของรัฐภาคีที่จะร่วมมือในระดับระหว่างประเทศในการส่งเสริมสิทธิตามกติกา การห้ามการตีความบทบัญญัติเพื่อจำกัดหน้าที่ของกลไกสหประชาชาติที่กำหนดไว้

ตามกฎบัตรและธรรมนูญขององค์กร รวมทั้งการไม่ตีความในทางที่จะจำกัดสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

กล่าวถึงการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกติกา

5) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD)

สาระสำคัญ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบประกอบด้วยวรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ 25 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

กล่าวถึงคำจำกัดความ “การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ” ว่าหมายถึง การจำแนก การกีดกัน การจำกัด หรือการเอื้ออำนวยพิเศษ เพราะเชื้อชาติ สีผิว เชื้อสาย หรือชาติกำเนิด หรือเผ่าพันธุ์ โดยไม่รวมถึงการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นพลเมืองและไม่ใช่พลเมือง นโยบายของรัฐภาคีและการดำเนินการมาตรการเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เช่น การห้ามการโฆษณาชวนเชื่อ การประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้กฎหมาย ทั้งในด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเยียวยาเมื่อถูกละเมิด การให้ความสำคัญด้านมาตรการในการศึกษา วัฒนธรรม และข้อมูลเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

กล่าวถึงคณะกรรมการการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ และการจัดทำรายงานของรัฐภาคี การปฏิบัติงานและการรับเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการ

กล่าวถึงกระบวนการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของอนุสัญญา

6) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment - CAT)

สาระสำคัญ ในเนื้อหาของอนุสัญญานี้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการระงับและยับยั้งการทรมาน โดยในเนื้อหาของอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดความหมายของ การทรมาน ว่าหมายถึงการกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายภาพหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ด้วยความมุ่งประสงค์ เพื่อให้ข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำ หรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ รวมทั้งการบังคับขู่เข็ญ โดยมุ่งเน้นไปที่การกระทำหรือโดยความยินยอมของเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลอื่น ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ประกอบด้วยวรรคอารัมภบท และบทบัญญัติ 33 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

(ข้อบทที่ 1-16) กำหนดเกี่ยวกับคำนิยามของ "การทรมาน" บทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดให้การทรมานเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญา เขตอำนาจที่เป็นสากลเกี่ยวกับความผิดการทรมาน และหลักการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

(ข้อบทที่ 17-24) กำหนดเกี่ยวกับการนำบทบัญญัติไปใช้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทรมานซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแล ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญอิสระ จำนวน 10 คน ที่แต่งตั้งโดยภาคีสมาชิก และปฏิบัติหน้าที่ในฐานะปัจเจกบุคคลตามความสามารถ คำร้องเรียนระหว่างรัฐ คำร้องเรียนของปัจเจกบุคคล อำนาจคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน

(ข้อบทที่ 25-33) กำหนดเกี่ยวกับกระบวนการเข้าเป็นภาคี ผลใช้บังคับการแก้ไขอนุสัญญา โดยเฉพาะข้อสงวน การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของอนุสัญญาและการระงับข้อพิพาท

7) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD)

สาระสำคัญ อนุสัญญานี้เน้นไปที่การขจัดอุปสรรคจากภายนอก ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความยากลำบากในการดำเนินชีวิตของผู้พิการ ตลอดจนการแก้ไขความเสียหายเปรียบทางสังคมของคนพิการ ซึ่งก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ และขัดขวางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นอย่างยิ่ง

แผนภาพที่ 2 – 1 อนุสัญญาและกติการะหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

2.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการที่ต้องกำหนดแผนปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นแผนระยะยาวในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยจะมุ่งเน้นการสร้าง ความสมดุลระหว่าง การพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนใน รูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทาง สังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มี เป้าหมายและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

1) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง** มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของ ประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกอกราชอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือเทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุก รูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

2) **ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ ที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบันพร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทาง

การค้าและการลงทุนในเวทีโลกควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินที่อยู่ดีรวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพโดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิด ที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกันไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาท ภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากลรวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาส

ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้กฎหมายต้องมีความชัดเจนมีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

แผนภาพที่ 2 – 2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580

2.1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติเรื่องสิทธิมนุษยชนที่สำคัญไว้ในอารัมภบทว่าการร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปเพื่อเป็นหลักในการปกครองและเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น โดยได้กำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศด้วยการจัดโครงสร้างหน้าที่และอำนาจองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญและสัมพันธภาพระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารให้เหมาะสม การให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นมีหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต เทียบธรรมและมีส่วนในการป้องกันหรือแก้ไขวิกฤติของประเทศตามความจำเป็นและความเหมาะสม การรับรอง ปกป้อง ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยให้ชัดเจนและครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยถือว่าการมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลัก การจำกัด ตัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ เสรีภาพ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่นบุคคล ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำกรานั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติหรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับบุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่มีรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

ตามวรรคสาม บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้าง ขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

มาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

มาตรา 29 บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี ในคดีอาญาจะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 30 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในขณะที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ

มาตรา 31 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการ ปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐและไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

มาตรา 35 บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยการให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของ เอกชน รัฐ จะกระทำมิได้หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่งแต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

มาตรา 36 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูล ที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับจากการเวนคืน นั้น การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการที่บัญญัติไว้ใน วรรคสาม เว้นแต่เป็นการเวนคืนเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้ประโยชน์เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมี

อสังหาริมทรัพย์ที่เหลือจากการใช้ประโยชน์และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้คืนแก่เจ้าของเดิมหรือทายาท ระยะเวลาการขอคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนที่มีได้ใช้ประโยชน์หรือ ที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไปให้ เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การตรากฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือ เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามความจำเป็น มิให้ถือว่าเป็นการขัดต่อมาตรา 26 วรรคสอง

มาตรา 38 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชนหรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

มาตรา 39 การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มี สัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสองต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

มาตรา 41 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว (3) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา 42 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด

มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) อนุรักษ์ฟื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีต ประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ (2) จัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตาม

วิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (3) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชนหรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการ กำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

มาตรา 46 สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง บุคคลย่อมมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค องค์กรของผู้บริโภคตามวรรคสองมีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งอำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้บริโภค และการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 47 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรา 48 สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด 12 องค์การอิสระ ส่วนที่ 6 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา 246 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหา ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องมีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ บทบัญญัติเกี่ยวกับการสรรหาต้องกำหนดให้ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนมีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย

มาตรา 247 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุก กรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(2) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน

(3) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

(4) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงาน สถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

(5) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

(6) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

เมื่อรับทราบรายงานตาม (1) และ (2) หรือข้อเสนอแนะตาม (3) ให้คณะรัฐมนตรี ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบโดยไม่ชักช้า ในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย

2.1.4 แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2566)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีเป้าหมายส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและกระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน อีกทั้งร่วมคิดร่วมสะท้อนปัญหา ร่วมทำร่วมตัดสินใจและร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2566) ไปสู่การปฏิบัติภายใต้การดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานในทิศทางเดียวกัน

ทิศทางของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (1) เป้าหมายหลักของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 “เป็นสังคมที่ส่งเสริม สิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาค ธุรกิจ และภาคประชาสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน” (2) สารสำคัญของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 สารของแผนฯ จะกล่าวถึงสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ ข้อเสนอแนะตัวชี้วัดและหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยจำแนกเป็นแผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 10 ด้านและแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิ 12 กลุ่มดังนี้

แผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 10 ด้าน ได้แก่

- 1) แผนสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข
- 2) แผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา
- 3) แผนสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4) แผนสิทธิมนุษยชนด้านที่อยู่อาศัย
- 5) แผนสิทธิมนุษยชนด้านขนส่ง
- 6) แผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ
- 7) แผนสิทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง
- 8) แผนสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา
- 9) แผนสิทธิมนุษยชนด้านข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 10) แผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม

แผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิ 12 กลุ่ม ดังนี้

- 1) เด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนา และคุ้มครองสิทธิอย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเท่าเทียม เช่น การศึกษา การเข้าถึงบริการสุขภาพ
- 2) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนผ่านการดำเนินการต่าง ๆ เช่น เร่งผลักดันร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 3) ผู้ต้องราชทัณฑ์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกเพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล รวมทั้งเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังที่มีศักยภาพ และความรู้ในการประกอบอาชีพ

- 4) ผู้พันโทช เพื่อส่งเสริมคุ้มครองให้กลุ่มผู้พันโทช ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี
- 5) ผู้สูงอายุ เพื่อให้เข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข สาธารณูปโภค อย่างทั่วถึงตามที่รัฐจัดให้ รวมทั้งมาตรการจูงใจให้มีหน่วยงานดูแล
- 6) คนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษา และการใช้ประโยชน์จากบริการสาธารณะ
- 7) ชชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง เพื่อให้มีมาตรการในการ แก้ไขปัญหาแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ ให้สามารถเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐ
- 8) ความหลากหลายทางเพศ เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ และการไม่เลือกปฏิบัติทาง เพศในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจ้างงาน กระบวนการสืบสวนสอบสวนคดี การล่วงละเมิดทางเพศ
- 9) ผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อ HIV ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน โดยเน้นเรื่องการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย
- 10) สตรี เพื่อพัฒนากลไกสอดส่องปัญหาการกระทำ ความรุนแรงต่อสตรี และสร้างความ เข้มแข็งให้แก่ระบบยุติธรรม
- 11) เกษตรกรและแรงงาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาตามที่กฎหมาย กำหนด เช่น พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560
- 12) ผู้เสียหายและพยาน เพื่อพัฒนากลไกการช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีอาญาให้สามารถ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ 2 – 3 แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4

2.2 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับองค์กร

2.2.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 4 (ชุดปัจจุบัน)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ชุดที่ 4 ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 จำนวน 7 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหามีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสถานะและที่มาของ กสม. ไว้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในประการสำคัญ ดังนี้

1. กสม. มีสถานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 12 องค์กรอิสระ ส่วนที่ 6 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2. องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีจำนวน 11 คน ประกอบด้วย

- (1) ประธานศาลฎีกา
- (2) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
- (3) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (4) ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรละหนึ่งคน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ 3 คน
- (5) ผู้แทนสหประชาชาติหนึ่งคน ผู้แทนสมาชิกรัฐสภาทางการแพทย์และสาธารณสุขเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน และผู้แทนสมาชิกรัฐสภาสื่อมวลชนเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน
- (6) อาจารย์ประจำหรือผู้เคยเป็นอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสอนหรือทำงานวิจัยหรือทำงานด้านสิทธิมนุษยชนมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี ซึ่งกรรมการตาม (1) – (5) มีมติเลือกด้วยคะแนนเสียงสองในสาม 1 คน

3. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 7 คน จะต้องเป็นผู้ซึ่งได้รับการสรรหาและแต่งตั้งจากผู้เป็นกลางทางการเมือง และมีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปีในด้านดังต่อไปนี้ อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนแต่จะเกินด้านละ 2 คนไม่ได้

- (1) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต่อเนื่องกัน
- (2) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนหรือทำงานวิจัยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับอุดมศึกษา
- (3) มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ที่จะยังประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ กสม.
- (4) มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (5) มีความรู้และประสบการณ์ด้านปรัชญา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของไทย เป็นที่ประจักษ์ที่จะยังประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 13 (3) ได้กำหนดกระบวนการในการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่สำคัญประการหนึ่ง คือ คณะกรรมการสรรหาจะต้องปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม มีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ รวมตลอดทั้งคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทั้งหญิงและชาย และส่งเสริมความเป็นพหุสังคม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ 4 ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2564 จำนวน 6 คน ได้แก่

1. นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
2. นางปรีดา คงแป้น กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต่อเนื่องกัน
3. นายสุชาติ เศรษฐมาลินี กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนหรือทำงานวิจัยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในระดับอุดมศึกษา
4. นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ยังประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ
5. นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารงานภาครัฐที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
6. นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านปรัชญา วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของไทย เป็นที่ประจักษ์ที่ยังประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันเข้ารับหน้าที่เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2564 จะครบวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ 24 พฤษภาคม 2571 สำหรับผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอีก 1 คน อยู่ระหว่างการดำเนินการสรรหาเพิ่มเติมจากผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต่อเนื่องกัน

วิสัยทัศน์

"เป็นสถาบันอิสระในการร่วมสร้างสังคมให้เคารพสิทธิมนุษยชน"

พันธกิจ

1. ดำเนินงานให้เกิดการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย พันธกรณี ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม
2. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในหลักสิทธิมนุษยชนแก่ทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกัน
3. ทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในลักษณะเครือข่ายอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน
4. ประสานความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติ

นโยบายคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ชุดที่ 4

ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่หลังจากมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2564 นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ตระหนักถึงความท้าทายในการเข้ามาทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ในสภาวะที่เกิดวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตและสิทธิของผู้คนในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม ทำให้ประชาชนบางกลุ่มได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงอย่างไม่เคยมีมาก่อน รวมถึงความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมและโลกปัจจุบันจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผลกระทบของระบบนิเวศ และความซับซ้อนของปัญหาความเหลื่อมล้ำทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

กสม. ตระหนักดีว่าสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องของทุกคนในสังคม ที่จะต้องร่วมมือกันในการส่งเสริม ปกป้องและแก้ไขปัญหา เพื่อนำพาสังคมไทยไปสู่การเคารพในสิทธิมนุษยชน และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้วยความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ขณะเดียวกัน การทำงานของ กสม. จะต้องมีความโปร่งใส กล้าหาญ เที่ยงธรรม ปราศจากอคติ เป็นกลาง และสร้างสรรค์ เป็นที่พึ่งของประชาชนได้ กสม. จึงได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานสำหรับการดำเนินงานของ กสม. ชุดที่ 4 ไว้ดังนี้

1. มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และการแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที รวมทั้งการแก้ปัญหาคารละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างเป็นระบบ โดยจะร่วมมือกับทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมในการแก้ไขปรับปรุงนโยบายระเบียบ กฎหมาย แนวทางการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี

2. ส่งเสริมวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพความแตกต่างในความคิดเห็น ความเชื่อ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ ภาษา หรือสถานะอื่นใด รวมทั้งการเคารพสิทธิและเสรีภาพภายใต้กรอบของกฎหมาย อันจะนำไปสู่ความปรองดองในสังคม การไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงการดูถูก ดูหมิ่น หรือสร้างความเกลียดชัง หรือลดทอนศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น เพื่อให้ทุกคน ทุกกลุ่มในสังคม อยู่ร่วมกันได้โดยสันติ

3. สร้างและสนับสนุนกระบวนการความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ให้มีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ประชาสังคม ภาคเอกชน ภาครัฐ รวมถึงสถาบันวิชาการ สื่อมวลชน และคนรุ่นใหม่

4. สร้างความเชื่อมั่นต่อบทบาทของ กสม. ในระดับสากล โดยผลักดันให้มีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ยังอาจไม่สอดคล้องกับหลักการปารีส ในประเด็นหน้าที่และอำนาจของ กสม. ทั้งนี้ เพื่อให้ กสม.

มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นในบทบาทหน้าที่เพื่อความผาสุกของประชาชน ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ประชาชนและประชาคมระหว่างประเทศ จนส่งผลให้ กสม. ได้รับการปรับสถานะจากระดับ B กลับคืนสู่สถานะ A ซึ่งจะช่วยให้ กสม. ทำหน้าที่เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ประชาชนได้ดียิ่งขึ้น และเป็นการเรียกคืนศักดิ์ศรีของประเทศไทยในเวทีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศด้วย

5. เร่งพัฒนาสำนักงาน กสม. ให้มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง บนฐานคิดในการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และการบริหารจัดการสารสนเทศระบบคลังข้อมูล (Big Data) มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์ความรู้ขององค์กร (KM) รวมทั้งเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรและคุณภาพชีวิตของบุคลากรในองค์กรให้ดีและมีความสุขในการทำงาน

แผนภาพที่ 2 – 4 นโยบาย กสม. ชุดที่ 4

ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2565

1. ส่งเสริมและติดตามให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนตามที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม
2. เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการขับเคลื่อนและผลักดันอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน
3. มุ่งการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายในประเทศและพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการสร้างพลัง (Synergy) ในการทำงานร่วมกัน
4. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน สื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รวมทั้งผลงานสำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อสาธารณชนอย่างถูกต้องและทั่วถึง
5. เสริมสร้าง พัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยยึดมั่นคุณธรรมและความโปร่งใส

แผนภาพที่ 2 – 5 ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2565

2.2.2 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา 17 - มาตรา 21 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 118 ก ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2542 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติคนหนึ่ง รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการและเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไป จัดระบบการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดงบประมาณสนับสนุน การจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ และกำหนดให้ข้าราชการสำนักงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา บรรดาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภาให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และให้ประธานกรรมการเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารราชการและบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภาและกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (2) รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติและดำเนินการสืบสวน หรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

- (3) ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
- (4) ประสานงานกับหน่วยราชการองค์การเอกชนหรือองค์การอื่นในด้าน

สิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ในระยะแรกของการก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายพินิต อารยะศิริ เลขาธิการวุฒิสภาได้มอบหมายรองเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหัวหน้าคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่รองรับภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยคณะเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ดำเนินการประสานงานและจัดการเพื่อการสรรหาตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติไว้ โดยได้ดำเนินการเตรียมการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามกฎหมาย ทั้งการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลัง การจัดทำคำขออนุมัติงบประมาณและการบริหารงบประมาณในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 - 2545 การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการจัดหาพัสดุเครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็น จัดเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานเพื่อปฏิบัติงานด้านธุรการ และจัดหาสถานที่ทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สถานที่ตั้งแห่งแรกของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ใช้สถานที่ ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 4 และชั้นที่ 5 ของอาคารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปป.ง.) เลขที่ 422 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ เป็นที่ทำงาน ได้ทำการปรับปรุงพื้นที่ จนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 9 คน ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภาแต่ยังมีได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง สามารถเริ่มเข้าเตรียมการทำงานบางส่วนได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2543 ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 9 ท่านได้ประชุมหารือการเตรียมการ

ล่วงหน้าสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง โดยยังไม่ได้รับคำตอบแทน จนได้มีประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดแรก เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2544

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาด้วยความเรียบร้อย จนกระทั่งมีการสรรหาและแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2544 รวมทั้งได้มีการรับโอนข้าราชการจากส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งชุดแรกโอนมาเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2544 และได้รับโอนงานจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2545 ในช่วงแรกสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2544 แบ่งออกเป็น 4 สำนัก คือ 1) สำนักบริหารกลาง 2) สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย 3) สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 4) สำนักวิจัยและนิติธรรม

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ย้ายที่ทำการจากอาคารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) มาที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 6 และชั้น 7 และเปิดทำการตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคม 2551 ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็นองค์กรอิสระ มีหน้าที่และอำนาจตามมาตรา 247 และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 123 ก ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2560 โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และในหมวด 3 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา 47 กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการและมีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น
2. อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
3. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใด ในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการ
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมายการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนด

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ได้มีประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 100 ก ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2561 หน้า 11-37 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 49 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 9 สำนัก และ 1 หน่วย โดยให้ขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.2.3 การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 49 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2561”

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2556 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2556

ข้อ 4 ให้แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังต่อไปนี้ โดยให้ขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- (1) สำนักบริหารกลาง
- (2) สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- (3) สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- (4) สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน
- (5) สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

(6) สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(7) สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

(8) สำนักกฎหมาย

(9) สำนักดิจิทัลสิทธิมนุษยชน

(10) หน่วยตรวจสอบภายใน

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกประกาศ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้ขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 49 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564”

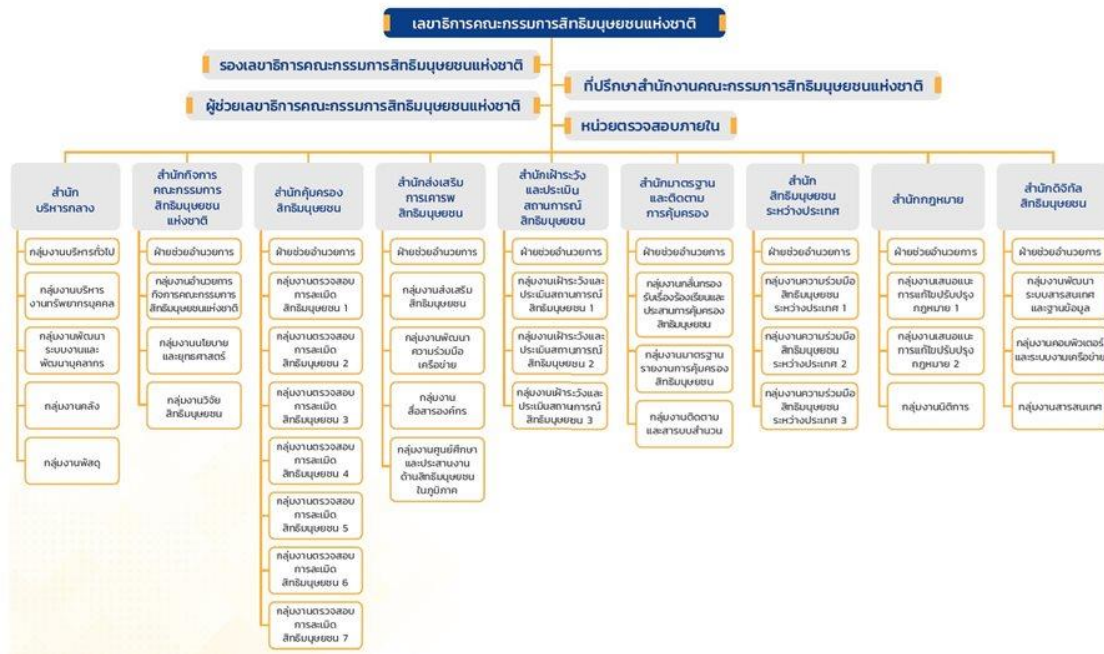
ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (11) ของข้อ 4 ของประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2561

“(11) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้”

ข้อ 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 23/1 และข้อ 23/2 ของประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2561

“ข้อ 23/1 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นที่ภาคใต้ รับผิดชอบพื้นที่ในเขตจังหวัดภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ จังหวัดชุมพร จังหวัดตรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดพังงา จังหวัดพัทลุง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดยะลา จังหวัดระนอง จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

แผนภาพที่ 2 – 5 โครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.2.4 ค่านิยมองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาองค์กร ด้วยการเสริมสร้างค่านิยมองค์กร เพื่อนำมาเป็นแนวทางและหลักการร่วมกันในการปฏิบัติงานให้องค์กรบรรลุ วิสัยทัศน์และเป้าหมายองค์กร ภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งจากฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานในการดำเนินงานและให้ความสำคัญกับการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ภารกิจ พันธกิจ จุดแข็ง จุดอ่อน เป็นต้น จนสามารถกำหนด ค่านิยมองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คือ RIGHTS โอกาสนี้ จึงขอประกาศค่านิยม องค์กรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

R : Respect การเคารพและให้เกียรติกัน ยอมรับและเห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ ปฏิบัติ ต่อเพื่อนร่วมงาน ประชาชนด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

I : Impartiality การปฏิบัติงานโดยยึดหลักการสิทธิมนุษยชน มีความยุติธรรมปราศจากอคติ และมีเหตุผล

G : Great Professional มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์ของการปฏิบัติงาน รอบรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชนและสหวิทยาการ ปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจและเข้าถึงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ปัญหาความเดือดร้อนและความรู้สึกของประชาชนผู้ถูกละเมิดหรือผู้ได้รับผลกระทบ มีทักษะในการทำงาน มีจิตบริการ กระตือรือร้น ตลอดจนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานได้ พึงตระหนัก ในหน้าที่และการปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยา มีความรับผิดชอบ มีความกล้าหาญในการคิด แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ยึดมั่นและยืนหยัดในความถูกต้อง โดยไม่หวั่นเกรงต่อกระแสสังคม และพร้อมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

H : High Performance เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง สร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ประชาชน และประเทศชาติ

T : Trust เป็นองค์กรที่ได้รับความเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนด้วยการ ปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐาน โปร่งใส และตรวจสอบได้

S : Synergy มีความสามัคคี ผสานความร่วมมือในการทำงาน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รัับ ฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ภายใต้บรรยากาศแห่งความเข้าใจ ช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อ มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สร้างพลังความร่วมมือกับเครือข่ายทุกภาคส่วนในการส่งเสริม คุ่มครองสิทธิมนุษยชน ให้ความสำคัญกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานทั้งภายในองค์กรและภายนอก ทั้งที่เป็นองค์กรภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และชุมชน

แผนภาพที่ 2 – 6 ค่านิยมองค์กร

2.2.5 สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน มีขอบเขตหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- (1) ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักถึงหลักสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคลที่ตัดเทียมกัน และการเคารพในสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นซึ่งอาจแตกต่างกันในทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และศาสนา
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ การเคารพ และการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนของทุกภาคส่วนในสังคม
- (3) ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย
- (4) พัฒนามาตรการและกลไก เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการปกป้อง คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิมนุษยชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

(5) ประสานการพัฒนาาระบบเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น และภาคประชาสังคม และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(6) ประสานการพัฒนาาระบบและวิธีการทำงานในลักษณะการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

2.2.6 กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้ (ก) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันวิชาการในท้องถิ่นเป็นที่พึ่งของชุมชนเพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ข) ประสาน สนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมร่วมกับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน (ค) จัดหลักสูตรเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย (ง) ร่วมปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีประกาศจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงาน ด้านสิทธิมนุษยชน ในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ได้อย่างทั่วถึงและสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทันต่อสถานการณ์ในพื้นที่โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ประกาศจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย

- 1) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี
- 2) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
- 3) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันออก ณ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
- 4) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคเหนือ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- 5) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคใต้ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 6) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันตก ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีสังคมศาสตร์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาฯ เพิ่มเติม จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย

- 1) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
- 2) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- 3) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ณ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา
- 4) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
- 5) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ณ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

6) ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยได้มีการเปลี่ยนชื่อศูนย์ศึกษาฯ 6 ศูนย์แรก ให้สอดคล้องกับศูนย์ศึกษาฯ ที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ศึกษาฯ ดังนี้

- 1) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ได้โดยสะดวก
- 2) เพื่อให้มีการเฝ้าระวัง และติดตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ในพื้นที่ ตลอดจนการประสานการคุ้มครอง การรับและส่งเรื่องร้องเรียน เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
- 3) เพื่อให้การประสานงานระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค พ.ศ. 2563 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 26 (5) มาตรา 27 (1) (2) (3) และ (5) และมาตรา 49 (9) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 โดยระเบียบนี้ กำหนดให้การส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคขึ้น เพื่อให้ประชาชน สามารถเข้าถึงการคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทันท่วงที และทันต่อสถานการณ์ โดยระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนใน

ภูมิภาค พ.ศ. 2563 ได้กำหนดให้ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

1. ส่งเสริมและดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน
2. รับและส่งเรื่องเกี่ยวกับการร้องเรียนให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการร้องเรียน
3. ประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามที่ได้รับมอบหมาย
4. เผื่อระวังและติดตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน
5. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นเพื่อเสนอประเด็นการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

6. ประสานหรือแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน

7. หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมอบหมาย

ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค พ.ศ. 2563 ได้ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค มีองค์ประกอบคณะหนึ่งไม่เกินสิบเอ็ดคน ประกอบด้วย

1. กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการ
2. เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน เป็นกรรมการ
3. ผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้แทนภาคเอกชน หรือผู้แทนภาคประชาสังคมในแต่ละภูมิภาครวมกันไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ
4. ผู้อำนวยการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้มีผู้ช่วยเลขานุการโดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่สำนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐที่เป็นที่ตั้งของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค แล้วแต่กรณี โดยให้คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

1. ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน

2. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการและการขอรับจัดสรรงบประมาณดำเนินงาน รวมทั้งการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน
3. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบ ภายให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในระยะเวลาที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนด
4. หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการตรวจสอบปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานอย่างไร จุดแข็ง (Strengths : S) จะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อน (Weakness : W) จะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงานขององค์กร โดยการศึกษาจะใช้คุณลักษณะ 7 ประการของ McKinsey (McKinsey 7-S Framework) ในการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายใน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นโอกาส (Opportunities : O) ทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่เกิดการเอื้อต่อบรรลุเป้าหมาย ในทางกลับกันก็วิเคราะห์อุปสรรค (Threats : T) ทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยการใช้ปัจจัย 5 ด้าน (STEEP Factors) ในการวิเคราะห์เมื่อได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้ว จะทำให้เห็นสภาพของปัญหา สาเหตุ แนวโน้มในอนาคต และวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค และนำข้อมูลต่าง ๆ นั้นมาประเมิน โดยการใช้ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการประเมินเพื่อจะได้วางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

2.3.1 การตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

กรอบการวิเคราะห์ปัจจัยภายในของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะใช้การวิเคราะห์คุณลักษณะขององค์กร 7 ประการของ McKinney (McKinney 7-S Framework) ซึ่งตัวแปรดังกล่าวมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร องค์กรประกอบ 7S ได้แก่

S1 = โครงสร้างองค์กร (Structure) การพิจารณาลักษณะขององค์กรมีประโยชน์ต่อการจัดทำกลยุทธ์ขององค์กร วิเคราะห์โครงสร้างองค์กรที่ได้ตั้งขึ้นตามกฎหมาย การแบ่งหน่วยงาน การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ และสายการบังคับบัญชา เนื่องจากถ้าโครงสร้างองค์กรมีความเหมาะสมและสอดคล้อง

ต่อกลยุทธ์ที่เลือกใช้ก็จะเป็นจุดแข็งขององค์กร แต่ถ้าโครงสร้างขององค์กรไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่เลือกใช้ก็จะเป็นจุดอ่อนขององค์กร

S2 = กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรองค์กรจะต้องจัดทำแผนดำเนินงานให้สอดคล้องกับโครงสร้างขององค์กร กลยุทธ์ขององค์กร ได้แก่ กิจกรรมหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในองค์กรที่ได้ถูกวางแผนขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร โดยแผนงานที่สร้างจะต้องชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

S3 = ระบบในการดำเนินงานขององค์กร (Systems) ได้แก่ ระบบหรือขั้นตอนการดำเนินงานภายในองค์กรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่ช่วยให้องค์กร สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ บริหารจัดการองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบการวางแผน ระบบด้านงบประมาณ และระบบบัญชีระบบในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ระบบในการฝึกอบรม ระบบในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น มีกระบวนการและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานทุกอย่างที่ต่อเนื่อง สอดคล้อง และประสานกันในทุกระดับ

S4 = ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง (Style) โดยรวมถึงบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำและคุณธรรม เนื่องจากการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารระดับสูงจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคลากรภายในองค์กรมากกว่าคำพูดของผู้บริหาร หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่ดีจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จพร้อมด้วยคุณธรรม

S5 = บุคลากรในองค์กร (Staff) ประกอบด้วยบุคลากรทุกระดับภายในองค์กร ทั้งในเรื่องจำนวนบุคลากรเพียงพอ รวมทั้งแบบแผนและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรแสดงและปฏิบัติต่อพนักงานภายในองค์กร เช่น การมอบหมายให้ฝ่ายบุคคลเป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับด้านการบุคลากรทั้งหมด หรือการที่ผู้บริหารระดับสูงเข้ามาเกี่ยวข้องต่อการจูงใจและพัฒนาบุคลากร

S6 = ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skills) ทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรเป็นทักษะที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่และลักษณะงานที่รับผิดชอบได้ โดยแต่ละคนอาจมีพื้นฐานความรู้ความสามารถแตกต่างกัน มีทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ ความถนัด หรือความสามารถพิเศษที่ส่งผลให้งานสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว องค์กรควรสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถให้กับบุคลากร โดยการจัดการศึกษาอบรมเพิ่มเติมทักษะในการปฏิบัติงาน

S7 = ค่านิยมรวมกัน (Shared Values) ค่านิยมและบรรทัดฐานขององค์กร ได้แก่ แนวคิดร่วมกัน ค่านิยม ความคาดหวังขององค์กร ซึ่งมักจะไม่ได้เขียนไว้อย่างเป็นทางการ เป็นแนวคิดพื้นฐานขององค์กรแต่ละแห่ง รวมทั้งสิ่งที่ต้องการจะให้องค์กรเป็นในอนาคตข้างหน้า ค่านิยมและความเชื่อที่ถูกต้องยอมรับทั่ว

องค์กรและบุคลากรทำตามค่านิยมและความเชื่อนั้นก็เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง องค์กรที่มีความเป็นเลิศในการบริหารมักจะมีค่านิยมร่วมกันที่ก่อให้เกิดปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหาร

ตารางที่ 2-1 แสดงการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายในองค์กร 7S Framework

7S Frameworks	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
โครงสร้างองค์กร (Structure)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน 2. มีการบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักระดับปฏิบัติการ 3. มีบทบาทภารกิจที่ชัดเจน สามารถประสานเชื่อมโยงงานได้ต่อเนื่อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานอยู่ภายใต้กำกับคณะกรรมการสามารถสั่งการเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง 2. เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ไม่ใช่ข้าราชการ มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย
กลยุทธ์ (Strategy)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มียุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2. มีกลยุทธ์ที่ให้แต่ละสำนักดำเนินการเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ 3. มีแผนปฏิบัติราชการประจำปี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดงบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์ 2. บางมหาวิทยาลัยไม่มีแผนการดำเนินงานร่วมกับศูนย์
ระบบในการดำเนินงาน (Systems)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการมอบหมายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร 2. มีการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบบางข้อทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า 2. อุปกรณ์บางอย่างไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน 3. ขาดการประชาสัมพันธ์ประชาชนเข้าถึงได้น้อย
ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง (Style)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเป็นกันเองการประสานการทำงานคล่องตัว 2. มีการมอบหมายแผนงานให้แต่ละส่วนรับผิดชอบชัดเจน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กสม. แต่ละชุดนโยบายไม่เหมือนกันทำให้แผนงานศูนย์ฯ ไม่ต่อเนื่อง 2. คณะกรรมการศูนย์ฯ มีภารกิจประจำไม่สามารถดำเนินงานศูนย์ฯ ได้เต็มที่

7S Frameworks	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
บุคลากรในองค์กร (Staff)	<ol style="list-style-type: none"> บุคลากรมีความคุ้นเคยและทำงานร่วมกันได้ จำนวนบุคลากรที่ไม่มากทำให้สามารถติดต่อประสานงานได้อย่างรวดเร็ว 	<ol style="list-style-type: none"> การมอบหมายงานพิเศษนอกจากแผนงานทำให้เจ้าหน้าที่มีงานเพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
ความรู้ความสามารถของบุคลากร (Skills)	<ol style="list-style-type: none"> เจ้าหน้าที่มีทักษะเฉพาะตัวที่สามารถปรับใช้ในการปฏิบัติงาน มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากร 	<ol style="list-style-type: none"> ขาดการกำหนดทักษะจำเป็นที่ชัดเจนสำหรับการเข้าสู่ตำแหน่ง ต่าง ๆ เจ้าหน้าที่บางคนยังขาดความรู้เฉพาะที่ใช้ในการดำเนินงาน
ค่านิยมร่วมกัน (Shared Values)	<ol style="list-style-type: none"> มีการกำหนดค่านิยมองค์กรเพื่อให้เป็น Shared Value ของคนในองค์กร สำนึกของบุคลากรในองค์กรเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมีในทุกระดับ 	<ol style="list-style-type: none"> ไม่มีแผนดำเนินการค่านิยมให้เกิดขึ้นตามที่กำหนด ขาดกระบวนการสร้างค่านิยมร่วมของคนภายในองค์กร เจ้าหน้าที่ทำงานในหน้าที่ และขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร

2.3.2 การตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ในภูมิภาค สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ใช้การวิเคราะห์ โดยนำปัจจัย 5 ด้าน (STEEP Factors) ที่มีผลต่อการบริหารจัดการมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (Social- Cultural Factors: S) เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพความเป็นอยู่ โครงสร้างประชากร ระบบการศึกษา ค่านิยม แนวคิด กระแสสังคมวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ของคนในประเทศและเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ปัจจัยทางเทคโนโลยี (Technological Factor: T) วิเคราะห์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการบริหารที่อำนวยความสะดวก ความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic Factors: E) เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพและสภาวะทางเศรษฐกิจของกลุ่มเป้าหมาย
4. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors: E) เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียที่ต้องได้รับบริการจากกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ในภูมิภาค
5. ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง (Political and Legal Factors: P) วิเคราะห์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

ตารางที่ 2-2 แสดงการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร STEEP Factors

ประเด็นการวิเคราะห์ (Factor)	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Treat)
ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม (Social- Cultural)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังคมเห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชน 2. มีการเรียนการสอนด้านสิทธิมนุษยชนให้เยาวชนของชาติ 3. เกิดวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บางส่วนยังมองว่าสิทธิมนุษยชนมีผลลบต่อสังคม 2. บางสถาบันการศึกษามองว่าการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น

ประเด็นการวิเคราะห์ (Factor)	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Treat)
ปัจจัยทางเทคโนโลยี (Technological)	<ol style="list-style-type: none"> ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนเข้าถึงได้ง่าย สื่อด้านสิทธิมนุษยชนมีความหลากหลาย 	<ol style="list-style-type: none"> การสร้างข้อมูลที่เป็นภาระเมตสิทธิมนุษยชนทำได้ง่ายและส่งต่ออย่างรวดเร็ว สังคมสืบสนองต่อข้อมูลที่ได้รับ
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic)	<ol style="list-style-type: none"> สังคมตระหนักถึงความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน 	<ol style="list-style-type: none"> ปัญหาเศรษฐกิจคนในสังคมมุ่งผลประโยชน์ตนเองไม่สนใจการเคารพสิทธิมนุษยชน งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานกับทุกกลุ่มเป้าหมาย
ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (Environmental)	<ol style="list-style-type: none"> เกิดการขยายเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน การรับรู้ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนของประชาชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> เกิดการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น การอ้างสิทธิมนุษยชนเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง (Political and Legal)	<ol style="list-style-type: none"> รัฐธรรมนูญรับรองเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รัฐบาลให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชน 	<ol style="list-style-type: none"> การดำเนินนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนยังไม่ถูกนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง มีการตรากฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพ

ตารางที่ 2-3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน 2. มีการบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักระดับปฏิบัติกา 3. มีบทบาทภารกิจที่ชัดเจนสามารถประสานเชื่อมโยงงานได้ต่อเนื่อง 4. มียุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 5. มีกลยุทธ์ที่ให้แต่ละสำนักดำเนินการเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์ 6. มีแผนปฏิบัติราชการประจำปี 7. มีการมอบหมายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร 8. มีการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน 9. มีความเป็นกันเองการประสานการทำงานคล่องตัว 10. มีการมอบหมายแผนงานให้แต่ละส่วนรับผิดชอบชัดเจน 11. บุคลากรมีความคุ้นเคยและทำงานร่วมกันได้ 12. จำนวนบุคลากรที่ไม่มากทำให้สามารถติดต่อประสานงานได้อย่างรวดเร็ว 13. เจ้าหน้าที่มีทักษะเฉพาะตัวที่สามารถปรับใช้ในการปฏิบัติงาน 14. มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากร 15. มีการกำหนดค่านิยมองค์กรเพื่อให้เป็น Shared Value ของคนในองค์กร 16. สำนักของบุคลากรในองค์กรเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมีในทุกระดับ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานอยู่ภายใต้กำกับคณะกรรมการสามารถสั่งการเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง 2. เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ไม่ใช่ข้าราชการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย 3. ขาดงบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์ 4. บางมหาวิทยาลัยไม่มีแผนการดำเนินงานร่วมกับศูนย์ฯ 5. ระเบียบบางข้อทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า 6. อุปกรณ์บางอย่างไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน 7. ขาดการประชาสัมพันธ์ประชาชนเข้าถึงได้น้อย 8. กสม. แต่ละชุดนโยบายไม่เหมือนกันทำให้แผนงานศูนย์ฯ ไม่ต่อเนื่อง 9. คณะกรรมการศูนย์ฯ มีภารกิจประจำไม่สามารถดำเนินงานศูนย์ฯ ได้เต็มที่ 10. การมอบหมายงานพิเศษนอกจากแผนงานทำให้เจ้าหน้าที่มีงานเพิ่มขึ้น 11. เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน 12. ขาดการกำหนดทักษะจำเป็นที่ชัดเจนสำหรับการเข้าสู่ตำแหน่งต่าง ๆ 13. เจ้าหน้าที่บางคนยังขาดความรู้เฉพาะที่ใช้ในการดำเนินงาน 14. ไม่มีแผนดำเนินการค่านิยมให้ เกิดขึ้นตามที่กำหนด 15. ขาดกระบวนการสร้างค่านิยมร่วมของคนภายในองค์กร 16. เจ้าหน้าที่ทำงานในหน้าที่ และ ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร

โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> 1. สังคมเห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชน 2. มีการเรียนการสอนด้านสิทธิมนุษยชนให้เยาวชนของชาติ 3. เกิดวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน 4. ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนเข้าถึงได้ง่าย 5. สื่อด้านสิทธิมนุษยชนมีความหลากหลาย 6. สังคมตระหนักถึงความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ 7. ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน 8. เกิดการขยายเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน 9. การรับรู้ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนของประชาชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น 10. รัฐธรรมนูญรับรองเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนรัฐบาลให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนบางส่วนยังมองว่าสิทธิมนุษยชนมีผลลบต่อสังคม 2. บางสถาบันการศึกษามองว่าการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น 3. การสร้างข้อมูลที่เป็นกลางและเปิดเผยสิทธิมนุษยชนทำได้ง่ายและส่งต่ออย่างรวดเร็ว 4. สังคมสับสนต่อข้อมูลที่ได้รับ 5. ปัญหาเศรษฐกิจคนในสังคมมุ่งผลประโยชน์ตนเองสนใจการเคารพสิทธิมนุษยชน 6. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานกับทุกกลุ่มเป้าหมาย 7. เกิดการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น 8. การอ้างสิทธิมนุษยชนเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง 9. การดำเนินนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนยังไม่ถูกนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง 10. มีการตรากฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพ

2.4 การประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

2.4.1 การวิเคราะห์องค์กรโดยการประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก

ผู้ศึกษาได้ส่งแบบประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอกข้าราชการของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนของหน่วยงาน จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ประเมินประเด็นที่จะมีผลกระทบต่อการทำงานของ กลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ โดยให้เป็นลำดับคะแนน ดังนี้

- “5” คะแนน หมายถึง ประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อการทำงานของ กลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ มากที่สุด
- “4” คะแนน หมายถึง ประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อการทำงานของ กลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ มาก
- “3” คะแนน หมายถึง ประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อการทำงานของ กลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ ปานกลาง
- “2” คะแนน หมายถึง ประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อการทำงานของ กลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ น้อย
- “1” คะแนน หมายถึง ประเด็นดังกล่าวมีผลกระทบต่อการทำงานของ กลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ น้อยที่สุด
- ผลการประเมินสถานะแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถสรุปคะแนนเฉลี่ยได้ดังตารางที่ 2.4 และ 2.5

ตารางที่ 2-4 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายใน

ประเด็นสำคัญ	จุดแข็ง: Strengths		จุดอ่อน: Weaknesses	
	คะแนนเฉลี่ย	Strengths	คะแนนเฉลี่ย	Weaknesses
S1: Structure	5.00	S1	4.40	W1
	4.80	S2	4.80	W2
	1.20	S3		
S2: Strategy	4.60	S4	4.40	W3
	4.60	S5	4.20	W4
	4.60	S6		
S3: System	4.20	S7	4.80	W5
	4.20	S8	3.60	W6
			4.00	W7
S4: Style	4.60	S9	4.80	W8
	4.20	S10	4.80	W9
S5: Staff	4.20	S11	4.80	W10
	4.40	S12	3.00	W11
S6: Skills	3.60	S13	4.20	W12
	4.60	S14	4.40	W13
S7: Shared Values	4.40	S15	4.40	W14
	4.40	S16	3.80	W15
			3.40	W16
รวมคะแนนเฉลี่ย	+4.41		-4.24	

ตารางที่ 2-5 ค่าคะแนนเฉลี่ยสภาวะแวดล้อมภายนอก

ประเด็นสำคัญ	โอกาส: Opportunities		อุปสรรค: Threats	
	คะแนนเฉลี่ย	Opportunities	คะแนนเฉลี่ย	Threats
P: Political Factor	4.20	O1	3.20	T1
	3.80	O2	3.80	T2
	3.80	O3		
E: Economic Factor	4.60	O4	4.40	T3
	4.40	O5	4.00	T4
S: Socio-cultural Factor	4.20	O6	4.00	T5
	3.80	O7	4.40	T6
T: Technological Factor	4.00	O8	4.20	T7
	4.00	O9	4.20	T8
E: Environmental Factor	4.80	O10	4.00	T10
	3.80	O11	3.80	T11
รวมคะแนนเฉลี่ย	+4.13		-4.00	

จากตารางที่ 2.4 และ 2.5 ได้แสดงคะแนนเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่ามีผลกระทบต่อการพัฒนาของกลุ่มงาน ศึกษาศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยปัจจัยที่เป็นเชิงบวก ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) และโอกาส (Opportunities) มีจำนวนเป็นบวก (+) และปัจจัยที่เป็นเชิงลบ ได้แก่ จุดอ่อน (Weaknesses) และภัยคุกคาม (Threats) มีจำนวนเป็นลบ (-) จากการประเมินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าปัจจัยที่เป็นจุดแข็งได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.41 คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนได้คะแนนรวมเฉลี่ย -4.24 คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง +0.17 ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.13 คะแนน และปัจจัยที่เป็นภัยคุกคามได้คะแนนรวมเฉลี่ย -4.00 คะแนน สรุปได้ว่าปัจจัยภายนอกเป็นโอกาส +0.13

2.4.2 ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักและสรุปผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก

ผู้ศึกษาได้คำนวณและกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในการประเมินสภาวะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้ว รายละเอียดปรากฏดัง ตารางที่ 2.4 และ 2.5 โดยค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักจะหมายถึงระดับ

ความรุนแรงของผลกระทบต่อความสำเร็จของการพัฒนากลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยค่าที่มากจะมีผลกระทบต่องานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ รุนแรงกว่าค่าที่น้อยกว่า ทั้งนี้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักจะถูกนำไปใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ ต่อไป

ตารางที่ 2-6 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายใน

รายการปัจจัยภายใน	ค่า น้ำหนัก (1)	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x ค่าน้ำหนัก		สรุปผล
		Strengths (2)	Weaknesses (3)	Strengths (2) x (1)	Weaknesses (3) x (1)	
S1: Structure	0.17	4.67	4.60	0.79	0.78	0.01
S2: Strategy	0.15	4.60	4.30	0.69	0.65	0.05
S3: System	0.10	4.20	4.13	0.42	0.41	0.01
S4: Style	0.20	4.40	4.80	0.88	0.96	-0.08
S5: Staff	0.11	4.30	3.90	0.47	0.43	0.04
S6: Skills	0.15	4.10	4.30	0.62	0.65	-0.03
S7: Shared Values	0.12	4.40	3.87	0.53	0.46	0.06
รวมคะแนนเฉลี่ย	1.00			+4.40	-4.34	+0.06

ตารางที่ 2-7 สรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักสภาวะแวดล้อมภายนอก

รายการปัจจัย ภายนอก	ค่า น้ำหนัก (1)	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x ค่าน้ำหนัก		สรุปผล
		Opportunities (2)	Threats (3)	Opportunities (2) x (1)	Threats (3) x (1)	
S: Socio-cultural Factor	0.17	3.93	3.50	0.67	0.60	0.07
T: Technological Factor	0.25	4.50	4.20	1.13	1.05	0.08

รายการปัจจัย ภายนอก	ค่า น้ำหนัก (1)	คะแนนเฉลี่ย		คะแนนเฉลี่ย x ค่าน้ำหนัก		สรุปผล
		Opportunities (2)	Threats (3)	Opportunities (2) x (1)	Threats (3) x (1)	
E: Economic Factor	0.20	4.00	4.20	0.80	0.84	-0.04
E: Environmental Factor	0.20	4.00	4.20	0.80	0.84	-0.04
P: Political Factor	0.18	4.30	3.90	0.77	0.70	0.07
รวมคะแนนเฉลี่ย	1.00			+4.17	-4.03	+0.14

จากตารางที่ 2.6 และ 2.7 ได้แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยที่ถ่วงน้ำหนักแล้ว พบว่าปัจจัยที่เป็นจุดแข็งได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.40 คะแนน และปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนได้คะแนนรวมเฉลี่ย -4.34 คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ว่าองค์กรมีปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง +0.06 ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสได้คะแนนรวมเฉลี่ย +4.17 คะแนน และปัจจัยที่เป็นภัยคุกคามได้คะแนนรวมเฉลี่ย -4.03 คะแนน สรุปผลองค์กรมีปัจจัยที่เป็นโอกาส +0.14

2.5 การประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ขององค์กร

เมื่อนำเอาข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่ได้ถ่วงน้ำหนักคะแนนแล้วมาระบุตำแหน่งในกราฟเรดาร์ ที่สร้างระหว่างปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถระบุตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position) ขององค์กร โดยใช้แนวคิด TOWS Matrix ซึ่งสามารถแบ่งตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ได้เป็น 4 พื้นที่ที่มีความหมายต่างกัน ดังนี้

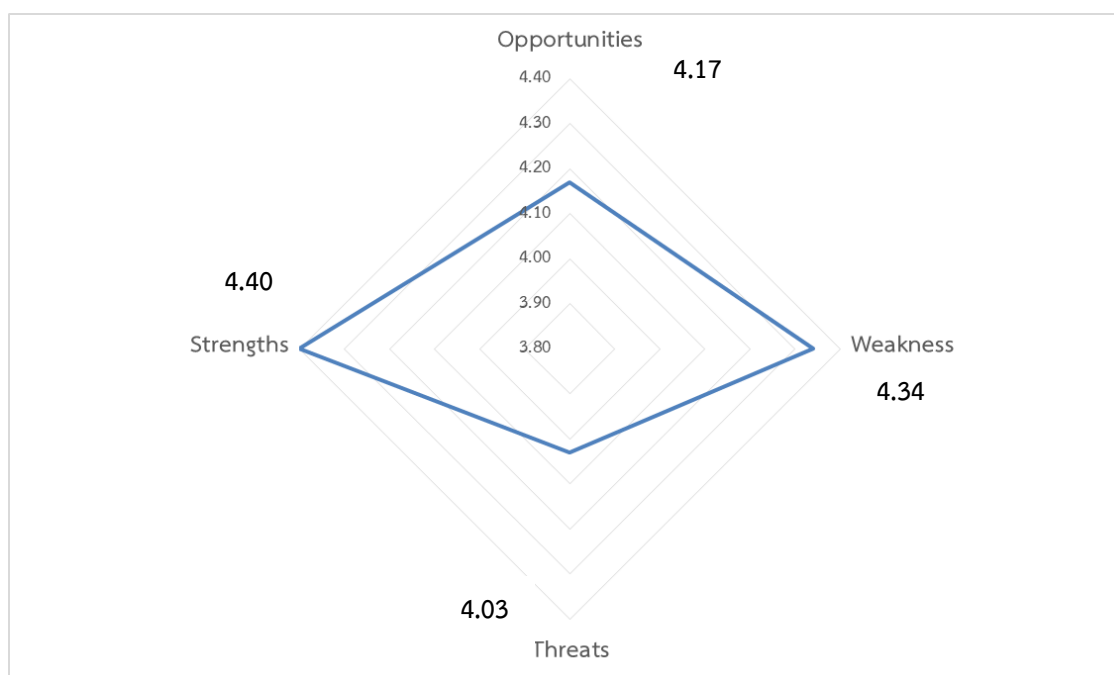
1) S-O เป็นตำแหน่งที่แสดงว่าองค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส องค์กรประเภทนี้จึงควรกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

2) W-O เป็นตำแหน่งที่แสดงถึงโอกาสที่ได้เปรียบ แต่ภาพรวมภายในองค์กรมีจุดอ่อนที่ต้องการการแก้ไข ดังนั้นองค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงแก้ไข ที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร (Turnaround) เพื่อแก้ไขจุดอ่อน และสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน

3) S-T เป็นตำแหน่งที่ระบุความองค์กรสามารถพึ่งพาตัวเองได้จากจุดแข็งภายใน แม้ว่าปัจจัยภายนอกจะไม่เอื้อต่อการเติบโตก็ตาม องค์กรประเภทนี้ควรดำเนินกลยุทธ์เชิงป้องกัน เพื่อใช้จุดแข็งขององค์กรในการแก้ไขวิกฤต หรือสร้างโอกาส

4) W-T เป็นตำแหน่งที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งทีอาจจะเป็นวิกฤตในอนาคต ดังนั้น องค์กรที่อยู่ในตำแหน่งทางยุทธศาสตร์นี้ ควรเร่งการดำเนินกลยุทธ์เชิงรับ โดยแก้ไขจุดอ่อนหรือหลีกเลี่ยงภัยคุกคามที่เป็นปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

จากข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากตารางสรุปผลคะแนนถ่วงน้ำหนักปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นกราฟเรดาร์ เพื่อแสดงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position) ของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปรากฏดังแผนภาพที่ 2-7

แผนภาพที่ 2-7 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position) กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จากแผนภาพที่ 2-7 แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่ามีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์การพัฒนางานที่มี

จุดแข็งสอดคล้องกับโอกาส ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานควรจะกำหนดทิศทางและกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อรักษาความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์

2.5.1 วิเคราะห์ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix

จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีความสำคัญ 5 อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix จะทำให้ได้กลยุทธ์ออกมารวม 4 รูปแบบ ซึ่งเกิดจากการจับคู่ระหว่างปัจจัยภายใน (Internal Factors) และปัจจัยภายนอก (External Factors) ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ SWOT Analysis แล้ววิเคราะห์เพื่อสร้างกลยุทธ์ใหม่ขึ้นมา ตามตารางที่ 2.8 อธิบายหลักการได้ ตามแผนภาพที่ 2-8 ดังนี้

(1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) เกิดจากการจับคู่ของจุดแข็ง (Strengths : S) และโอกาส (Opportunities : O) จึงเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

(2) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies) เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน (Weaknesses : W) และโอกาส (Opportunities : O) จึงเป็นกลยุทธ์ที่ใช้โอกาสมาแก้ไขหรือลบจุดอ่อนขององค์กร

(3) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies) เกิดจากการจับคู่ของจุดแข็ง (Strengths : S) และอุปสรรค (Threat : T) จึงเป็นกลยุทธ์ที่แก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้น

(4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies) เกิดจากการจับคู่ของจุดอ่อน (Weaknesses : W) และอุปสรรค (Threat : T) จึงเป็นกลยุทธ์ที่ตั้งรับจุดอ่อนและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

แผนภาพที่ 2-8 TOWS Matrix

ตารางที่ 2-8 การวิเคราะห์แนวทางยุทธศาสตร์ด้วย TOWS Matrix

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (strengths)</p> <p>S1 มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน</p> <p>S2 มีการบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักระดับปฏิบัติการ</p> <p>S4 มียุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p> <p>S9 มีความเป็นกันเองการประสานการทำงานคล่องตัว</p> <p>S13 เจ้าหน้าที่มีทักษะเฉพาะตัวที่สามารถปรับใช้ในการปฏิบัติงาน</p>	<p>จุดอ่อน (weaknesses)</p> <p>W5 ระเบียบบางข้อทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า</p> <p>W8 กสม. แต่ละชุดนโยบายไม่เหมือนกันทำให้แผนงานศูนย์ศึกษาไม่ต่อเนื่อง</p> <p>W9 คณะกรรมการศูนย์ฯ มีการกิจประจำไม่สามารถดำเนินงานศูนย์ศึกษาได้เต็มที่</p> <p>W10 การมอบหมายงานพิเศษนอกจากแผนงานทำให้เจ้าหน้าที่มีงานเพิ่มขึ้น</p> <p>W13 เจ้าหน้าที่บางคนยังขาดความรู้เฉพาะที่ใช้ในการดำเนินงาน</p>
<p>โอกาส (opportunities)</p> <p>O10 รัฐธรรมนูญรับรองเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนรัฐบาลให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชน</p> <p>O4 ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนเข้าถึงได้ง่าย</p> <p>O5 สื่อด้านสิทธิมนุษยชนมีความหลากหลาย</p> <p>O1 สังคมเห็นความสำคัญของสิทธิมนุษยชน</p> <p>O6 สังคมตระหนักถึงความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรุก (S-O)</p> <p>S1 S2 O10 การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ทุกภาคส่วนในการจัดทำรายงานตามอนุสัญญาของประเทศ</p> <p>S4 O1 จัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ</p> <p>S4 S9 O4 พัฒนา Platform ด้านสิทธิมนุษยชน</p> <p>S13 O5 จัดทำสื่อที่มี Impact ต่อประชาชน</p> <p>S4 O6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายที่ตื่นตัว</p>	<p>กลยุทธ์เชิงแก้ไข (W-O)</p> <p>W5 O10 ปรับปรุงระเบียบการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์หลักของประเทศ</p> <p>W8 O1 O6 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์หลักของสำนักงาน</p> <p>W9 W10 O1 จัดทำแผนงานให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่</p> <p>W13 O10 จัดอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อพัฒนาให้ตอบสนองการทำงานขององค์กร</p>
<p>ภัยคุกคาม (threats)</p> <p>T3 การสร้างข้อมูลที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทำได้ง่ายและส่งต่ออย่างรวดเร็ว</p> <p>T6 งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานกับทุกกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>T7 เกิดการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น</p> <p>T8 การอ้างสิทธิมนุษยชนเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง</p> <p>T4 สังคมสับสนต่อข้อมูลที่ได้รับ</p>	<p>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (S-T)</p> <p>S4 T3 T4 การเผยแพร่รายงานผลการตรวจสอบของ กสม. และมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน</p> <p>S13 T7 T8 จัดกิจกรรมในพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้ด้านสิทธิมนุษยชนอย่างถูกต้อง</p> <p>S1 S4 T6 จัดทำแผนงานด้านสิทธิมนุษยชนโดยประเมินตามสภาพความเป็นจริงเพื่อขอจัดสรรงบประมาณในการแก้ปัญหา</p>	<p>กลยุทธ์เชิงรับ (W-T)</p> <p>W5 W8 T7 ปรับปรุงยุทธศาสตร์และแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินปัจจัยที่มีความเสี่ยง และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในทุกระดับ และครอบคลุมในทุกมิติ</p> <p>W13 T4 T8 การจัดทำแผนพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ทำงานร่วมกับเครือข่ายการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเครือข่าย</p>

บทที่ 3

แผนขององค์กร

3.1 แผนปฏิบัติราชการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

การศึกษารุ่นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติราชการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) และเสนอแนวทางและกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน จากการประมวลรายงานการศึกษาในอดีต และการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน พบว่าการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ ในอนาคตจะมีความเสี่ยงในหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี การศึกษานี้ จึงให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายเชิงรุก เพื่อพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของประเทศ

3.2 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END)

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นกลุ่มงานที่ส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนของสังคม”

พันธกิจ (Mission)

สร้างศักยภาพและพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนด้วยงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) และเป้าประสงค์ (Goals)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เป้าประสงค์

- 1.1 บูรณาการร่วมกันของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษาฯ
- 1.2 บุคลากรมีทักษะและความรู้เพื่อรับรองการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

เป้าประสงค์

2.1 ระบบการบริหารจัดการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย

3.1 รายงานด้านสิทธิมนุษยชนถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทุกมิติทั้ง ในมิติวิชาการ สังคม ชุมชน นโยบาย

3.3 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS)

การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินการ หรือ WAYS จะได้จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งภายในและภายนอกที่มีความสำคัญ 5 อันดับแรก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix เพื่อมาวิเคราะห์ทางเลือกเชิงกลยุทธ์ที่เป็นไปได้ และจากการวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พบว่ามีตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เอื้อต่อการพัฒนางานด้านการดำเนินงานของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ ที่มีความรุนแรงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกแสดงถึงองค์กรมีจุดแข็งที่สอดคล้องกับโอกาส ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน จึงมุ่งเน้นกลยุทธ์เชิงรุก ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส และการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก

ความสัมพันธ์ของจุดแข็งและโอกาส	กลยุทธ์เชิงรุก
S1 S2 O10	การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ทุกภาคส่วนในการจัดทำรายงานตามอนุสัญญาของประเทศ
S4 O1	จัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
S4 S9 O4	พัฒนา Platform ด้านสิทธิมนุษยชน
S13 O5	จัดทำสื่อที่มี Impact ต่อประชาชน
S4 O6	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้นตัว

สำหรับกลยุทธ์เชิงแก้ไข กลยุทธ์เชิงป้องกัน และกลยุทธ์เชิงรับ ที่วิเคราะห์ได้ด้วย TOWS Matrix นั้น กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหรือขับเคลื่อนองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 4 ตัวชี้วัด และ 4 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 สรุปประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1. เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	1.1 บุคลากรร่วมกันของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา	1) มีการดำเนินงานร่วมกับทุกมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา	1.1) ทบทวนแผนปฏิบัติการดำเนินงานร่วมกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา
		2) มีจำนวนเครือข่ายนักศึกษาและประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น	1.2) พัฒนาแผนงานสิทธิมนุษยชนให้ตรงตามบริบทพื้นที่
	1.2 บุคลากรมีทักษะและความรู้เพื่อรับรองการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน	1) บุคลากรศูนย์ศึกษา มีความรู้ในหลักการสิทธิมนุษยชนสามารถให้คำปรึกษาแก่ประชาชนผู้มาร้องเรียนได้	2.1) การพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
		1) การมีอุปกรณ์และระบบ IT ที่ตอบสนองการทำงานได้อย่างรวดเร็ว	2.2) การพัฒนาอุปกรณ์ระบบการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ประกอบด้วย 2 เป้าประสงค์ 4 ตัวชี้วัด และ 4 กลยุทธ์ รายละเอียดดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 สรุประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
2. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย	2.1 ระบบการบริหารจัดการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย	1) จำนวนมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ ที่ใช้ประโยชน์จากระบบการบริหารจัดการข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน 2) จำนวนนักศึกษาและประชาชนที่เข้าถึงข้อมูล	2.1) การเชื่อมโยงข้อมูลศูนย์ศึกษาฯ สำนักงาน กสม. กับมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานร่วมกัน

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
	2.2 รายงานด้านสิทธิมนุษยชนถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทุกระดับ ทั้งในมิติวิชาการ สังคม ชุมชน นโยบาย	1) จำนวนข้อมูลรายงานด้านสิทธิมนุษยชนไปใช้ประโยชน์โดยการเผยแพร่/ถ่ายทอดสู่หน่วยงาน/ประชาชนทั่วไป	2.2) สนับสนุนสื่อสังคมออนไลน์ในการนำข้อมูลรายงานด้านสิทธิมนุษยชนเผยแพร่/ถ่ายทอดสู่หน่วยงาน/ประชาชนทั่วไป

3.4 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS)

จากยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่ได้จากสามารถนำมาจัดทำแผนงาน/โครงการดังตัวอย่างตามตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ							
เป้าประสงค์ที่ 1.1	บูรณาการร่วมกันของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา							
กลยุทธ์ที่ 1.1.1	ทบทวนแผนปฏิบัติการดำเนินงานร่วมกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย					ผู้รับ ผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. การประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง กสม. และคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษาฯ	เพื่อทบทวนและวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน	มหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษาฯ มีโครงการ/กิจกรรมร่วมกับศูนย์ศึกษาฯ	12	12	12	12	12	กลุ่มงานศูนย์ศึกษาฯ

2. การลงพื้นที่สำรวจ ปัญหาด้าน สิทธิมนุษยชนเพื่อจัดทำ แผนการดำเนินงาน	สำรวจปัญหา ด้านสิทธิ มนุษยชนของแต่ละ พื้นที่เพื่อ จัดทำแผนงาน ในแก้ปัญหา	มีการจัด โครงการ แก้ปัญหา ด้านสิทธิ มนุษยชน	12	12	12	12	12	สำนัก ส่งเสริม ฯ
กลยุทธ์ที่ 1.1.2	พัฒนาแผนงานสิทธิมนุษยชนให้ตรงตามบริบทพื้นที่							
1. จัดกิจกรรมค่าย สิทธิมนุษยชนสำหรับ เยาวชน	เพื่อเผยแพร่ความรู้ ด้านสิทธิ มนุษยชนและ เก็บข้อมูลใน พื้นที่เพื่อจัดทำ แผนงานของ สำนักงาน กสม.	จำนวน นักศึกษาที่ เข้าร่วม กิจกรรม	300	300	300	300	300	สำนัก ส่งเสริม ฯ
2. การสัมมนาร่วมกับ เครือข่ายในพื้นที่	เพื่อเผยแพร่ความรู้ ด้านสิทธิ มนุษยชนและ เก็บข้อมูลปัญหา ในพื้นที่จัดทำ แผนงานของ สำนักงาน กสม.	จำนวนกลุ่ม เป้าหมายที่ เข้าร่วมการ สัมมนา	500	500	500	500	500	สำนัก ส่งเสริม ฯ

ตารางที่ 3-5 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้าน สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ							
เป้าประสงค์ที่ 1.2	บุคลากรมีทักษะและความรู้เพื่อรับรองการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน							
กลยุทธ์ที่ 1.2.1	การพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. การจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ศูนย์ศึกษาฯ	เพื่อเพิ่มความรู้ และทักษะด้าน สิทธิมนุษยชน ให้กับเจ้าหน้าที่ ศูนย์ศึกษาฯ	การจัด กิจกรรม อบรม	1 ครั้ง	1 ครั้ง	1 ครั้ง	1 ครั้ง	1 ครั้ง	กลุ่มงาน ศูนย์ ศึกษาฯ

2.การลงพื้นที่ตรวจสอบ เรื่องร้องเรียนร่วมกับ กสม.	เพื่อเพิ่มความรู้ และทักษะด้าน สิทธิมนุษยชน ให้กับเจ้าหน้าที่ ศูนย์ศึกษาฯ	การจัด กิจกรรม อบรม	1 ครั้ง	1 ครั้ง	1 ครั้ง	1 ครั้ง	1 ครั้ง	สำนัก งาน กสม.
กลยุทธ์ที่ 1.2.2	การพัฒนาอุปกรณ์ระบบการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่าง สะดวกรวดเร็ว							
1. โครงการพัฒนาอุปกรณ์ และระบบ IT ศูนย์ ศึกษาฯ	เพื่อตอบสนอง การทำงานให้ เกิดความ รวดเร็ว	จำนวนศูนย์ ศึกษาฯ ที่มี การพัฒนา อุปกรณ์และ ระบบ IT	12	12	12	12	12	กลุ่มงาน ศูนย์ ศึกษา และ สำนัก ดิจิทัล

ตารางที่ 3-6 ตัวอย่างแผนงาน/โครงการ เป้าหมายในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้าน สิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย							
เป้าประสงค์ที่ 2.1	ระบบการบริหารจัดการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนใน ภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึง ข้อมูลได้โดยง่าย							
กลยุทธ์ที่ 2.1.1	การเชื่อมโยงข้อมูลศูนย์ศึกษาฯ สำนักงาน กสม. กับมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการดำเนินงานร่วมกัน							
โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบ
			66	67	68	69	70	
1. โครงการเชื่อมโยง ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน กับมหาวิทยาลัยที่ตั้ง ศูนย์ศึกษาฯ	เพื่อให้ความ สะดวก รวดเร็ว ต่อการเข้าถึง ข้อมูลด้านสิทธิ มนุษยชนของ สำนักงาน กสม.	จำนวน นักศึกษา และ ประชาชนที่ เข้าถึงข้อมูล	600	600	600	600	600	กลุ่มงาน ศูนย์ ศึกษา และ สำนัก ดิจิทัล

3.5 แผนที่ยุทธศาสตร์ (STRATEGIC MAP)

ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic map) ของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดเป้าประสงค์ในแต่ละมิติ ตามกรอบการประเมินผลการพัฒนาการปฏิบัติราชการ ในแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) จำแนกเป็น 4 มิติ ตามแผนภาพที่ 3-1 และแสดงกรอบความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ตามแผนภาพที่ 3-2 ดังนี้

มิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผลตามพันธกิจ (Run the business) เป้าประสงค์ที่แสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน และผู้รับบริการ

เป้าประสงค์

R.1 บูรณาการร่วมกันของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา

มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ (Save the customer) เป้าประสงค์ที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจ แก่ผู้รับบริการ

เป้าประสงค์

S.1 บุคลากรมีทักษะและความรู้เพื่อรับรองการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

มิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ (Manage resources) เป้าประสงค์ที่แสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ โดยองค์กรต้องการทรัพยากร (นอกเหนือบุคลากร) รวมถึงต้องมีกระบวนการ หรือกิจกรรม เพื่อนำไปสู่สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการ หรือเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลตามพันธกิจ

เป้าประสงค์

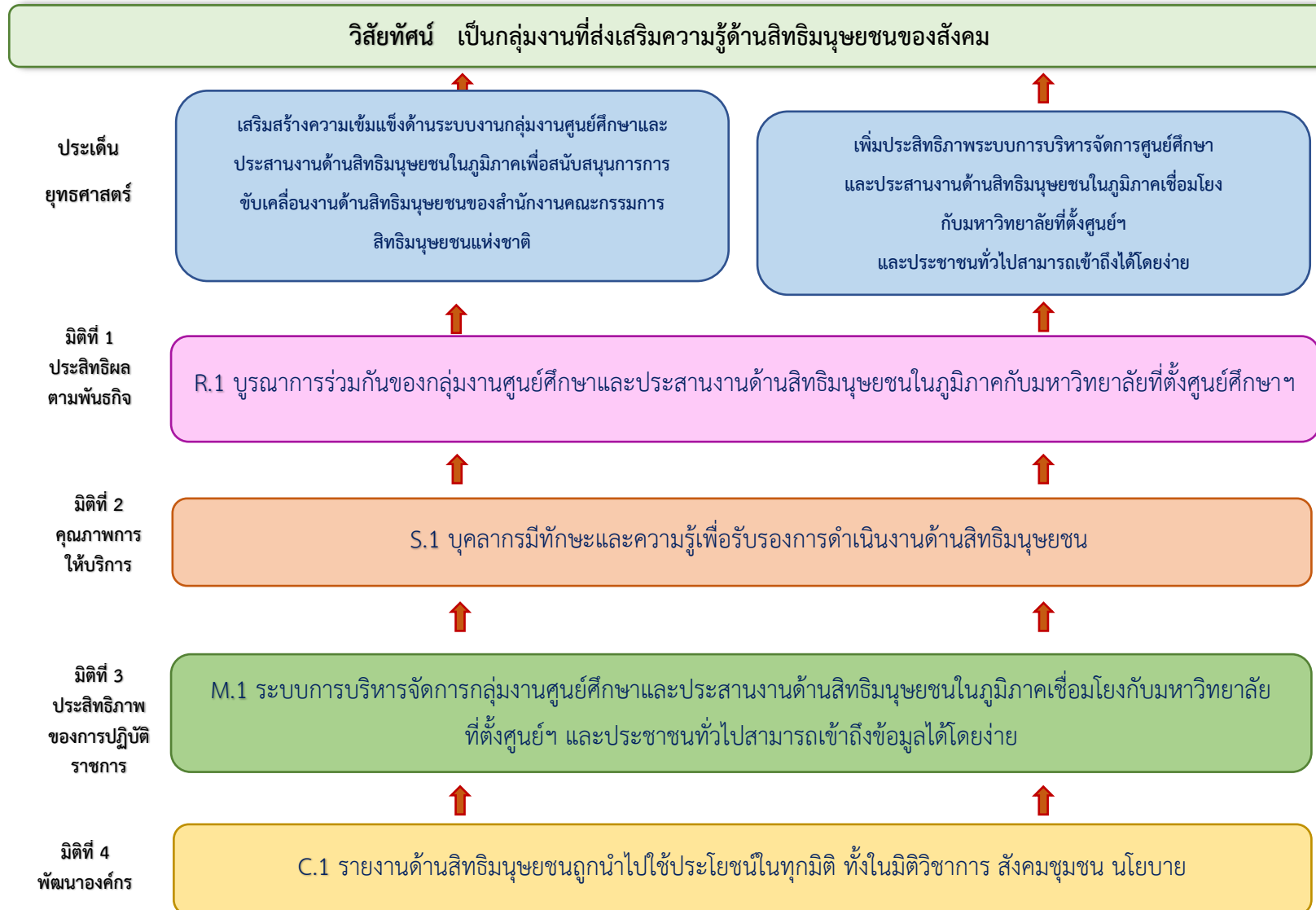
M.1 ระบบการบริหารจัดการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย

มิติที่ 4 มิติด้านพัฒนาองค์กร (Capacity building) เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์

C.1 รายงานด้านสิทธิมนุษยชนถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทุกมิติ ทั้งในมิติวิชาการ สังคมชุมชน นโยบาย

แผนภาพที่ 3-1 แผนที่ยุทธศาสตร์ กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

แผนภาพที่ 3-2 กรอบความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการราชการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

วิสัยทัศน์ เป็นกลุ่มงานที่ส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนของสังคม						
ประเด็นยุทธศาสตร์	1.เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบงานกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ		2.เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย			
เป้าประสงค์	1.1 บูรณาการร่วมกันของกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา	1.2 บุคลากรมีทักษะและความรู้เพื่อรับรองการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การบริการในระบบดิจิทัล	2.1 ระบบการบริหารจัดการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ฯ และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย	2.2 รายงานด้านสิทธิมนุษยชนถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทุกมิติ ทั้งในมิติวิชาการ สังคม ชุมชน นโยบาย		
กลยุทธ์	1.1.1 ทบทวนแผนปฏิบัติการดำเนินงานร่วมกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา	1.1.2 พัฒนาแผนงานสิทธิมนุษยชนให้ตรงตามบริบทพื้นที่	1.2.2 การพัฒนาอุปกรณ์ระบบการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว	1.2.1 การพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน	2.1.1 การเชื่อมโยงข้อมูลศูนย์ศึกษาสำนักงาน กสม. กับมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานร่วมกัน	2.2.1 สนับสนุนสื่อสังคมออนไลน์ในการนำข้อมูลรายงานด้านสิทธิมนุษยชนเผยแพร่/ถ่ายทอดสู่หน่วยงาน/ประชาชนทั่วไป
แผนงาน/โครงการ	1. การประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง กสม. และ คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษา 2. การลงพื้นที่สำรวจปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงาน	1. จัดกิจกรรมค่ายสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชน 2. การสัมมนาร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่	1. การจัดอบรมเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษา 2. การลงพื้นที่ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนร่วมกับ กสม.	1.โครงการพัฒนาอุปกรณ์และระบบ IT ศูนย์ศึกษา	1. โครงการเชื่อมโยงข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนกับมหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษา 2. โครงการจัดทำ application สำนักงาน กสม. และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1. จัดสัมมนาเผยแพร่ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนทางออนไลน์ 2. การสร้างสื่อออนไลน์ด้านสิทธิมนุษยชน

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำแผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ไปใช้

การจัดทำแผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) สอดคล้องกับ 1) ยุทธศาสตร์ชาติ **ด้านที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกกระดับ 2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ **ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** เพื่อการยกระดับคุณภาพทางสังคมให้ทั่วถึงและครอบคลุมประชากรทุกเพศสภาวะและทุกช่วงวัย และการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทย จะช่วยก่อให้เกิดความเสมอ 3) **แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2566)** มีเป้าหมายส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนรวมเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และกระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชน อีกทั้งรวมคิดรวมสะท้อนปัญหา รวมทั้งรวมตัดสินใจและรวมเปลงในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 4) **วิสัยทัศน์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** "เป็นสถาบันอิสระในการร่วมสร้างสังคมให้เคารพสิทธิมนุษยชน" ตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ปัจจัยความสำเร็จในการนำแผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) สู่อการปฏิบัติควรพิจารณาประเด็นต่างๆ เพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. การขับเคลื่อนแผนจากผู้บริหารระดับสูงโดยส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ด้วยการกำหนดนโยบายกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกกระดับและผู้บริหารควรมีการติดตามผลการดำเนินการอย่างใกล้ชิด
2. การสร้างความเข้าใจต่อแผนปฏิบัติการกลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

ให้ทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมมีส่วนร่วมในการผลักดันแผนปฏิบัติการฯ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

3. การทบทวนแผนปฏิบัติราชการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ร่วมกับหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่ตั้งศูนย์ศึกษาฯ กรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษาฯ ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมผลักดันแผนปฏิบัติการฯ ไปสู่การปฏิบัติ

4. การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ในภูมิภาคให้เป็นไปตามเป้าหมายหลักและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives) ของการประเมินความสำเร็จตามวัตถุประสงค์รายโครงการ

5. ส่งเสริมการเผยแพร่สิทธิมนุษยชนทางสื่อออนไลน์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook twitter Line YouTube และการจัดอบรมสัมมนาออนไลน์ให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย

บรรณานุกรม

พ.ต.ท.สมเกียรติ เกียรติเลขากุล สิทธิมนุษยชน กฎหมายไทย และการบังคับใช้กฎหมาย
วารสารรัชต์ภาคย์ ฉบับครบรอบ 23 ปี สถาบันรัชต์ภาคย์ สถาบันรัชต์ภาคย์ กรุงเทพมหานคร หน้า 309 – 310

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ
<https://www.nhrc.or.th/Human-Rights-Knowledge/International-Human-Rights-Affairs/International-Law-of-human-rights.aspx>

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ แผนสิทธิมนุษยชน
<https://www.rlpd.go.th/Content?CategoryID=GgHhI>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
<http://nscr.nesdc.go.th/master-plans/>

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล งานด้านสิทธิมนุษยชนที่รณรงค์
<https://www.amnesty.or.th/our-work/>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายเกรียงไกร แก้วกัน

วัน เดือน ปีเกิด 20 กรกฎาคม 2525

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ด้านบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติตำแหน่งการทำงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน ฝ่ายช่วยอำนวยการ สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน

ตำแหน่งปัจจุบัน

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส กลุ่มงานศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค
สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ